

Elektronisch melkmeten

Bij bijna één op de vijf bedrijven geeft een elektronische melkmeter een afwijking

Peter Huijsmans

Niet alle elektronische melkmeters voldoen aan de eisen voor melkproductieregistratie. De meters hebben een goedkeuring nodig van de stichting KOM. Die goedkeuring geeft geen eeuwige garantie; jaarlijks is bij één op de vijf herstel nodig.

Ongeveer 4100 melkveebedrijven in Nederland beschikken over goedgekeurde elektronische melkmeters die ook bij de melkproductieregistratie (MPR) worden gebruikt. Veehouders kunnen elektronische melkmeters niet zo maar voor MPR gebruiken. De meters hebben een goedkeuring nodig. Ze moeten voldoen aan de eisen van het internationale comité voor de melkcontrole (ICAR), die in 1987 zijn vastgelegd in een internationaal rapport. Bij ICAR hebben zich ruim 120 landen aangesloten. Het voordeel van deze aansluiting is dat niet elk land zijn eigen testprocedures en normen hanteert. Elk land test volgens een standaardprocedure en hanteert dezelfde normen.

Goedkeuring voor MPR

Hoe gaat het goedkeuren van de melkmeters in zijn werk? In Nederland zorgt de Stichting Kwaliteitszorg Onderhoud Melkinstallaties (KOM) in Lelystad voor de controle op de melkmeetapparatuur en de verdere afhandeling voor het gebruik op het melkveebedrijf. Die contro-

Tabel 1 – Resultaten bij installatieproeven op melkmeetapparatuur door KOM in 2002 en 2003

jaar	aantal meters	bijstellingen aant.	afw. in gehalte % ¹⁾	aant. % ²⁾
2002	5136	673	13,1	332 6,5
2003	4552	415	9,1	146 3,2

¹⁾ Gedurende de installatieproef of in een tweede bezoek diende de meter bijgesteld te worden.
²⁾ Er waren afwijkende gehalten tijdens de installatieproef. Een tweede bezoek was noodzakelijk.

Informatie over aanschaf

Laat u vooraf goed informeren over de aanschaf van nieuwe melkmeetapparatuur. Als melkmeetapparatuur gebruikt gaat worden bij MPR is een bedrijfsgoedkeuring van KOM nodig. Ook dienen de melkmeters periodiek onderhouden en gecontroleerd te worden. Maak hiervoor zo mogelijk bij aankoop goede afspraken over. Informatie hierover kunnen geven Jan Bannink of Peter Huijsmans van de stichting KOM (tel.: 0320 293578).

le geeft bedrijven die melkmeters aanschaffen een waarborg voor een goede montage, oplevering en afstelling. Daarnaast geeft het de melkcontroleorganisatie de garantie dat de apparatuur voldoet aan de normen en dus correcte waarden voor de fokkerij oplevert.

De goedkeuringsprocedure bestaat uit een aanmelding, bedrijfsafstelling en een installatieproef.

Via een getekend aanmeldingsformulier maakt een bedrijf duidelijk dat het geïnstalleerde melkmeters gaat gebruiken voor MPR.

Tabel 2 – Periodieke controles op melkmeetapparatuur door dealers in 2002 en 2003

melkmeters ¹⁾	2002		2003	
	aantal	%	aantal	%
bezochte bedrijven	2.888		3.160	
bedrijven met afwijking ²⁾	489	16,9%	527	16,8%
meetunits op deze bedrijven	30.329		32.382	
meetunits met afwijking ²⁾	1.558	5,1%	1.276	3,9%

¹⁾ Opgemerkt dient dat in de normale werkwijze de melkmeters eerst preventief worden nagekeken. De afwijkingen die hiermee al worden opgelost zijn hierdoor niet inzichtelijk.

²⁾ Een afwijking betekent dat een bedrijf of meter een afwijking heeft van groter dan 0,2 kg.

De melkmachinedealer zorgt voor een goede afstelling. Na het afstellen voert een medewerker van de stichting KOM, meestal samen met de melkmachinedealer, de installatieproef uit. De installatieproef omvat een melktest en een watertest. De melktest bestaat uit twee me-

Tabel 3 – Aantallen en resultaten van de steekproeven door KOM in 2002 en 2003

	melkmeters	
	bedrijven	meters
2002		
totaal aantal	79	788
aantal met afwijking ¹⁾	14	29
aantal met afwijking in %	17,7	3,7
2003		
totaal aantal	128	1222
aantal met afwijking ¹⁾	17	37
aantal met afwijking in %	13,4	3,0

¹⁾ Er is sprake van een afwijking als verschillen (> 0,2 kg) zijn gevonden in gemeten waarden, er onjuiste procedures gebruikt zijn of het rapport onvolledig ingevuld of beoordeeld is.

Internationale goedkeuring voor melkmeters

Melkmeters moeten voldoen aan de eisen van het internationale comité voor de melkcontrole (ICAR). Vóór een melkmeter een internationale goedkeuring krijgt, moet deze twee testen ondergaan: een laboratoriumtest en een praktijktest. In de laboratoriumtest wordt gekeken naar onder meer meetnauwkeurigheid, afgifte van een representatief monster, vacuüm-schommelingen en melktechnische aspecten. Bij een voldoende resultaat volgt de praktijktest. De testende instantie kiest willekeurig uit een partij van vijftig melkmeters negen stuks.

Deze worden geplaatst op twee bedrijven en daar getest. Per meter worden minimaal veertig waarnemingen gedaan, waarbij het gaat om de meetnauwkeurigheid en de afgifte van een goed vet- en eiwitmonster. Na drie maanden wordt de test herhaald. Voldoen alle meters in beide testen aan de ICAR-norm, dan volgt een voorlopige goedkeuring voor één jaar. Doen zich in dat jaar geen problemen voor, dan volgt een definitieve goedkeuring. Uitgebreide informatie staat op de site van ICAR (www.icar.org)

tingen per melkmeter, waarbij tevens het gehalteonderzoek wordt meegenomen. De watertest is ter vaststelling van een referentiewaarde voor de latere periodieke controles. Wanneer het resultaat van deze installatieproef voldoende is, geeft de stichting KOM een goedkeuring af voor het gebruik van de elektronische melkmeters voor de MPR. Zolang de melkmachinedealer de eerste afstelling niet heeft uitgevoerd, mogen bedrijven de melkmeters niet gebruiken voor MPR. Tijdelijk kunnen tru-testmeters of het uitstellen van een monsternamen een uitkomst bieden.

Tijdens de installatieproeven worden nog regelmatig bijstellingen uitgevoerd of afwijkingen geconstateerd (tabel 1). In 2003 was bij bijna tien procent van de meters een bijstelling nodig.

Niet tijdig gecontroleerd

Een goedkeuring van een melkmeter geeft geen eeuwige garantie. Eenmaal in gebruik genomen melkmeters moeten daarom van tijd tot tijd gecontroleerd worden. Afhankelijk van het type melkmeter gebeurt dat éénmaal per zes of twaalf maanden. De wijze waarop de periodieke controle moet worden uitgevoerd kan verschillend zijn. De bij de installatieproef vastgestelde referentiewaarde dient als ijkpunt. De maximale afwijking mag zijn +0,2 of -0,2 kg van de

referentiewaarde. Is de afwijking groter, dan dient een nadere controle of reparatie uit te worden gevoerd. Medewerkers van de melkmachinedealer kunnen in de meeste gevallen de periodieke controle uitvoeren.

Het is het meest efficiënt om de periodieke controle tegelijk met het opstellen van het meet- en adviesrapport voor de melkinstallatie uit te laten voeren. Bij afwijkingen kan de melkmachinedealer direct reparaties uitvoeren en een her-test verrichten. De melkmachinedealer rapporteert wekelijks aan de stichting KOM.

Melkmeters, waarvan nog weinig meters zijn geplaatst en waarmee nog weinig ervaring is opgedaan, worden éénmaal per zes maanden gecontroleerd door medewerkers van de Stichting KOM. In tabel 2 is een overzicht gegeven van de resultaten. Op bijna één van de vijf bedrijven wordt een afwijking gevonden. Daarnaast laten niet alle bedrijven tijdig hun meters controleren. Stichting KOM voert regelmatig steekproeven uit op de periodieke controles. In 2003 vonden de KOM-medewerkers bij ruim dertien procent van de bedrijven een afwijking (zie tabel 3).

P. Huijsmans,
directeur stichting KOM